SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 124. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 1, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЛИПНЯ 1993. Ч. 124. РІК С.

МОРЯКИ НЕ ЗАДОВОЛЕНІ МОСКОВСЬКОЮ УГОДОЮ

Севастопіль (УНІАР). — Офіцерські збори з'єднань підводних кораблів і підводних човнів Чорноморської фльоти оцінили московську угоду, підписану президентами України і Росії, як вкрай негативну і домагаються негайного скликання делегатських офіцерських зборів Чорноморської фльоти з метою обговорення згаданої угоди. Моряки також закликають провести соціологічне опитування щодо громадянства військових моряків.

Член виконкому Союзу офіцерів Військово-Морських Сил України, депутат Севастопільської Міської Ради, капітан Другого рангу Вадим Махно повідомив кореспондентові УНІАР, що Союз офіцерів має дані про активну підготовку на Чорноморській фльоті широкомаштабної провокації, спрямованої на зрив московської угоди з 17-го червня. Пресовий ценр ЧФ Росія забезпечила найновішим обладнанням і всім необхідним для оперативного і широкого інформування, збільшено кількість працівників. Газета „Флаг Родіни" також готується до пропагандивної кампанії проти розподілу ЧФ. Як вважає депутат Махно, певна частина корумпованого командування Чорноморської фльоти, очевидно, побоюється ревізії майна на фльоті, тому й опирається розподілові.

У Симферополі 25-го червня відбулася пресова конференція консула Російської федерації в Україні Михаїла Глушкова, який повідомив, що населення Криму недостатньо інформоване у питаннях оформлення російського громадянства. Згідно з законом України від 13 листопада 1991 року протягом року люди могли відмовлятися від українського громадянства. Ті люди, які стали громадянами Росії, але мешкають в Україні, згідно з українським законодавством не мають права приватизувати житло, служити в українській армії, брати участь у виборах тощо. Такий статус цілком відповідає міжнародним стандартам, зауважив консул. Якщо ж трапляються якісь неврегульовані питання щодо заробітньої платні, то це внутрішні проблеми Криму і України.

Закінчився Конгрес українських студентів

Київ (УНІАР). — Тут 26—27-го червня відбувся З'єднаний Всесвітній Український Конгрес студентів (ЗВУК). Його делегати ухвалили рішення про перенесення Централі Союзу Українського Студентства (ЦеСУС) із ЗСА до столиці України та підтримали ідею створення Всесвітнього студентського інформаційно-координаційного центру. На засіданнях різних секцій було визначено пріоритетні напрямки діяльности ЦеСУСу затверджено статут, програму та обрано нове керівництво. На голову Конгресу делегати обрали Ореста Васильціва — члена правління Студентського Братства (Львів). Його заступниками обрано представників двох впливових студентських організацій Ураїни Василя Бойчука (Союз Українського Студентства) та Олександра Арбузова (Українська Студентська Спілка).

Подорожні збагатилися туристичним довідником України

Джерзі Сити, Н.Дж. — У Києві-Балтиморі, Видавництво „Смолоскип" опубліковано українською та англійською мовами потрібний 439-сторінковий туристичний довідник (путівник) по Україні з усіма до цього конечними інформаціями і прилогами, під назвою „Україна", ґід для туристів. Упорядкували його Осип Зінькевич і Володимир Гула. На англійську мову переклала Марта Д. Олиник. А внизу на обгортці напис: „Відкрийте нову Україну в Европі".

Із самого початку книжки читач знайде інформації, що йому потрібно знати в подорожі по Україні, включно, які йому потрібно придбати документи, якої ваги багаж повинен він мати і т.д. Довідник відкривається портретами сьогоднішнього Президента України Леоніда Кравчука і Президента України в 1918 році Михайла Грушевського. Є теж точний перелік міст, сіл, де знаходяться культурні знахідки в них, архітектурні споруди — будівлі, церкви, готелі, де можна відпочити. Біля кожного головного міста України — історія його постання, видатні його постаті, школи, церкви, цвинтарі, пам'ятники, музеї, театри, крамниці, парки, ресторани, банки, медична служба, транспортаційні пункти і т.д.

Є безліч світлин із різних місць України, є багатство її історичних пам'яток, як теж окремо, приручена до цієї книги мапа України і її дороги. Вміщено рівнож телефонні числа, за якими можна отримати довідки про рух пасажирського і міського транспорту, дію служб автосервісу, а щонайважливіше цей довідник допоможе зорієнтуватися у незнайомому місті і скласти програму перебування у ньому.

Ціна довідника — 27 дол. 27 центів, його можна набути, звернувшися на таку адресу: Smoloskyp, Inc. P. O. Box 20620, Billings, Mt. 59104, USA; телефон і факс: (406) 656-0466; як також можна написати на адресу: Svoboda Bookstore, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

РОСІЯ ПРИПИНИЛА ДОСТАВУ ГАЗУ В ЕСТОНІЮ

Москва. — Росія припинила доставу в Естонію природного газу. Трактуючи цей крок, спостерігачі годяться в тому, що це є відповіддю на прийняття естонським парляментом закону про громадянство згідно з яким так звані російськомовні мешканці цієї суверенної прибалтійської держави можуть дістати статус повноправних громадян тільки тоді, коли вивчать естонську мову.

Виступаючи у програмі національного радіо, прем'єр-міністер Естонії Март Лаар звинуватив Росію у спробі дестабілізувати ситуацію в Естонії, викликати там безпорядки і хаос.

Л. КУЧМА І В. ЧОРНОМИРДІН ПІДПИСАЛИ ВАЖЛИВІ УГОДИ

Харків (УНІАР). — Тут 28—29-го червня відбулася реґіональна нарада представників прикордонних областей України — Сумської, Чернігівської, Харківської, Луганської, Донецької, а також областей Російської Федерації — Ростовської, Воронезької, Курської, Бєлгородської та Брянської. У нараді взяли участь прем'єр-міністер України Леонід Кучма, голова Верховної Ради України Іван Плющ, голова Ради Міністрів Росії Віктор Чорномирдін і радник президента Росії Сергєй Шахрай.

Леонід Кучма, сказав, що він від самого початку розумів необхідність економічних зв'язків з усіма країнами колишнього СССР і в першу чергу з Росією. До цього змушують умови і нині розпочався процес відновлення таких економічних зв'язків.

Голова Верховної Ради І. Плющ однозначно підтримав необхідність створення вільних економічних зон у прикордонних з Росією областях України. Російський прем'єр-міністер В. Чорномирдін також заявив, що розрив економічних зв'язків негативно вплинув на економіку Росії і що з цього скористають країни Заходу.

Представники п'ятьох прикордонних областей України заявили, що в цих областях найгостріше відчувається розрив господарських зв'язків, тому вони вважають, що найголовнішим завданням Уряду є зняття цих штучних перешкод з метою поліпшення ситуації в обидвох країнах.

У другій половині дня 28-го червня прем'єр-міністри України і Росії прибули до Миколаєва, відвідали суднобудівний завод, оглянули кораблі, які там будуються, зокрема великий військовий корабель „Варяг". На території заводу також відбулася нарада з його керівництвом однак журналісти там не були присутні.

Наступного дня Л. Кучма і В. Чорномирдін домовилися, що боєголовки стратегічних ракет і головні бльоки крилатих ракет будуть знову обслуговуватися російськими фахівцями на обидвох ядерних базах України.

Відновлюється авторський і гарантійний нагляд українських і російських фахівців за стратегічними ракетними комплексами в Миколаївській і Хмельницькій областях. Сторони домовилися, що протягом 1994-95 років в Україні будуть зняті та розформовані п'ять ракетних полків стратегічного призначення, оскільки на їхніх бойових комплексах скінчився гарантійний термін експлуатації. До обслуговування ракетних комплексів знову будуть залучені найбільші українські заводи в Кіровограді, Харкові, Дніпропетровському, які нині зупинені через відсутність замовлень. Україна отримає компенсацію за паливо для ядерних боєголовок до стратегічних і крилатих ракет. За продані уранові комплекти за кордон Україна отримає оплату в твердій валюті.

Як коментують фахівці, ці домовлення є дуже важливі, оскільки знімають загрозу другого „військового" Чорнобиля.

В. ГРИНЬОВ ЗУСТРІВСЯ З ПОЛТАВЧАНАМИ

Полтава (УНІАР). — Тут 27-го червня на засіданні клюбу громадянської згоди, у якому взяв участь весь керівний склад об'єднання „Нова Україна", виступив голова „Нової України" Володимир Гриньов. Він сказав, що за два останніх роки зроблено все для того, щоб ізолювати Україну економічно, що привело до зупинки цілих підприємств та зростання безробіття.

Після наради відбулася пресова конференція, у якій взяли участь голова Харківської Міської Ради Євген Кушнарьов, голова Спілки юристів України та Ради підприємців при Кабінеті Міністрів Сумін, керівник фракції „Нової України" у Верховній Раді Щербина, голова Партії Демократичного Відродження України Володимир Філенко, голова Асоціяції фермерів та Партії Вільних Селян України Гордієнко. Промовці підтримали останній програмний виступ Л. Кучми на Верховній Раді. Перший заступник голови „Нової України" Кафарський повідомив про намір об'єднання співпрцювати з Народним Рухом України у передреферендумній та передвиборній кампанії.

В УКРАЇНІ

КИЇВ. — Кабінет Міністрів ухвалив постанову, згідно з якою власники підприємств в разі нещасних випадків на праці, виплачуватимуть своїм працівникам збитки, у зв'язку із втратою працездатности. Ступінь втрати працездатности визначатиметься медичною комісією. Нова постанова вступає в дію з 1-го липня.

ЛЬВІВ. — Розпочався триденний семінар, організований представниками медичної, науково-технічної та торговельної місії департаменту торгівлі ЗСА. У відкритті семінару взяв участь амбасадор ЗСА в Україні Роман Попадюк. Мета проведення семінару — познайомити українських партнерів з найновішими американськими технологіями в галузі охорони здоров'я і розширити контакти між двома державами щодо захисту здоров'я населення.

СЕВАСТОПІЛЬ. — Виконком Союзу міст-героїв ухвалив звернення до Верховної Ради України, Верховної Ради Росії та Верховної Ради Криму з закликом не ділити Чорноморську фльоту, оскільки це приведе до політичної нестабільности у Криму, зокрема в місцях розташування кораблів.

ЧЕРНІГІВ. — Чернігівський учень третьої кляси Сашко Ковчан став чемпіоном України з шахів серед хлопчиків до 10 років. Чемпіонові належиться путівка на дитячу шахову першість світу, що відбудеться наприкінці липня в Братіславі, та Міністерство в справах молоді і спорту грошей на цю поїздку не дає. Допомогти наймолодшому чемпіонові взялися місцеві спонсори — Чернігівський банк, Обласний дитячий фонд та фірма „Арт". Проте і цих грошей виявилося мало.

БОСНІЙСЬКІ МУСУЛМАНИ ЗАЛИШИЛИСЯ БЕЗ СПІЛЬНИКІВ

Сараєво. — Агентство Ассошіейтед Пресс повідомляє з боснійської столиці, що тепер мусулмани опинилися в безвиході, бо мусять воювати на два боки — як зі сербами, так і з хорватами. У ці дні мусулмани ведуть тяжкі оборонні бої проти сербів у районі міст Бреко, Бихача і Трново, а також проти хорватів поблизу міст Завидовичі, Мостар, Ябланіци і Магладжа.

У висліді боїв проти набагато сильнішого противника мусулмани втрачають все нові території. Залишаючись найбільш численною групою населення республіки, вони займають найменшу територію. Серби контролюють до 70 відсотків Боснії і Ґерцеґовини, хорвати — до 20 відсотків.

Хоч спілка сербів і хорватів стає все міцнішою, вони покищо не запропонували мусулманам проєкт мапи переділу республіки, який самі випрацювали. Згідно з одним варіянтом мапи, серби збираються віддати для мусулман тільки місто Сараєво, та й то у тому випадку, коли мусулмани добровільно перестануть чинити опір на сході республіки.

Націоналістичні екстремісти зростають у Росії

(О.В.). — На днях у видавництві Гарпер Коллінс появилася книжка під заголовком „Чорна Сотня. Підйом Крайньої Правиці у Росії". Автор книжки Волтер Лакуер, спеціяліст у справах Росії і фашизму у Центрі для Стратегічних і міжнародних студій у Вашінгтоні, Д.К. Журнал „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 21-го червня ц.р. помістив коротку рецензію про це,а а по-середині статті — фотографію декількох молодих росіян у чорних уніформах та з великою свастикою на стіні. У статті рецензент пригадує нам, що „Чорна Сотня" постала в Росії з початком XX століття під девізом боронити царя і Православну Церкву перед революційними, здебільшого не-російськими силами. Під цю пору новий націоналістичний рух нагадує ту передреволюційну „Чорну Сотню". Розпад Російської імперії є сильною травмою для багатьох росіян: втрата половини території після 300-літнього панування, а зокрема втрата України з Києвом, котрий на думку автора є „колискою російської культури", є справжньою для Москви трагедією.

Праві націоналісти, хоч покищо не дуже численні, атакують міністра закордонних справ Козирєва та президента Єльцина за те, що вони як слід не підтримують традиційних союзників росіян — сербів проти католиків хорватів. Один із провідників цих „екстремістів" Владімір Жіровський погрожував, що Польща і Фінляндія будуть змушені прилучитися до Росії. І хоч зараз погрозу Жіровського ніхто не бере серйозно, то все ж таки треба взяти під увагу, що у президентських виборах у Росії він отримав стільки голосів скільки Швайцарія має населення. Цей рух націоналістів має багато прихильників серед колишніх членів КҐБ і ще більше — серед військовиків колишнього СССР. Цікаво, що багато колишніх комуністів симпатизує із цими правими екстремістами.

Російські праві націоналісти уважають Америку, світове масонство жидів і західніх капіталістів ворогами Росії. Їхнє гасло каже „Спільний фронт від Дабліна до Владивостока". Вони сподіваються, що Німеччина нарешті відкине „брехливу" демократію і тоді, на їх думку, „Ми обоє (Росія і Німеччина) будемо панувати над світом!"

Хоч під цю пору нема загрози, щоб ці екстремісти прийшли в Росії до влади, але ситуація може докорінно змінитися, наприклад, у випадку громадянської війни. Треба пам'ятати про атомову зброю, бо „небезпека є у слабості Росії, а не в її силі", — так кінчає автор Волтер Лакуер свою книжку.

КИЯНИ НЕ ДОВІРЯЮТЬ ВЛАДІ

Київ (УНІАР). — Тут 22-го червня оприлюднено результати експрес-опитування, проведеного в столиці України 18—20-го червня, щодо довір'я Президентові і Верховній Раді. Ініціятори опитування — Дослідно-навчальний центр „Демократичні ініціятиви" та Інститут соціології Академії Наук України. Опитано близько 500 мешканців столиці. На запитання, як вони голосували б під час референдуму, отримано такі відповіді: Верховній Раді довіряю — 4 відсотки, не довіряю — 74.2 відсотки, важко сказати — 2 відсотки, не братимуть участи у референдумі — 1 відсоток; Президентові України довіряю — 17.3 відсотка, не довіряю — 57.9 відсотка, важко сказати — 16.3 відсотка, не братимуть участи в референдумі — 8.5 відсотка.

Прем'єр-міністрові Леонідові Кучмі довіряють 36,3 відсотки опитаних, не довіряють — 36,6 відс., важко сказати — 27 відсотків киян, які взяли участь в опитуванні.

„Самопоміч" подає приклад українським установам

Ню Йорк (О. Кузьмович). — Кредитівка „Самопоміч" в Ню Йорку відома широко зі своєї жертвенности на українські цілі, зокрема, відома зі свого зрозуміння потреб української культури в діяспорі та важливості її відповідного розвитку, як найкращого засобу пропаганди серед чужинців та серед своїх.

А все ж таки бути свідком виімкової жертвенности, яку показала дирекція кредитівки „Самопоміч" для преважливого та дуже актуального культурного завдання — перебудови будинку, призначеного на репрезентативний Український Музей в Ню Йорку — це була неабияка подія, і ми з приємністю прислухалися до розмови між представниками цієї передової культурної установи, якою є Український Музей, і директором кредитівки мґром Богданом Кекішем у його привітливому бюрі, де вже обстановка виразно вказує на зацікавлення українським мистецтвом і своїми картинами нагадує радше кімнату музею, як бюро директора фінансової установи.

Б. Кекіш передає даток у сумі 100,000 дол. на будову Українського Музею в Ню Йорку. Справа: Т. Геврик, Б. Кекіш, А. Алиськевич, Д. Байко.

Фото О. Кузьмович

Б. Кекіш готовий дати нам усі цікаві інформації про працю установи, яку провадить, та про теперішнє завдання, яке вони собі поставили, а це розбудувати систему кредитівок в Україні і допомогти вишколити до цього відповідний персонал. Українські кредитівки в ЗСА постійно, як нас інформує Б. Кекіш, мають учнів із України, які тут на практиці вивчають ведення кредитівок і мають зустрічі з представниками банковости в Україні.

Але все те, як завважує директор однієї з найсильніших кредитових установ, тільки є і буде можливе, коли тут, в ЗСА, українська спільнота та її фінансові установи того самого типу будуть сильні і матимуть фонди.

А ті фонди, які досі кредитівка в Ню Йорку має, вистачають на те, щоб виконувати своє найбільше і найважливіше завдання — допомагати розвиткові та закріпленню тут в ЗСА української культури. Саме нам пощастило взяти участь в акті такої виімково княжої допомоги, яку перебрали з рук мґра Б. Кекіша представники Українського Музею та його Будівельного Фонду в особах голови дирекції Українського Музею інж. Тита Геврика, голови Будівельного Комітету Анни Алиськевич і адміністративного директора УМ Дарії Байко.

Б. Кекіш передав святочно на руки представників Будівельного Комітету УМ чек на 10,000 долярів як першу рату датку у висоті 100,000 дол., що їх Рада Директорів Кредитівки „Самопоміч" в Ню Йорку великодушно та із справжнім громадським зрозумінням потреб української культури призначила на будову Музею, що має стояти при 6-ій вулиці в приміщенні яке вже є цілком власністю УМ. Жертводавці підкреслили, що дають тепер лише 10,000 дол., а з хвилиною початку будови виповнять своє дальше зобов'язання у висоті 90,000 дол.

— Ми цілком розуміємо потребу репрезентативного українського музею в серці метрополії світу та в цій дільниці, яка щораз більше розбудовується та стає культурним осідком. Але розпочинайте вже будову, покажіть, що можете, а ми причинимося своїм датком до вашого діла! — сказав Б. Кекіш, підписуючи чека.

Із глибокою вдячністю прийняли представники УМ цей княжий дар та представили меценатові плян побудови музею, в якому буде кімната, присвячена жертводавцям із „Самопомочі" з відповідною таблицею. Вони також пояснили, що існуючий плян при можливих засобах можна буде поширити.

На закінчення Б. Кекіш ще раз звернув увагу на велике зрозуміння Дирекції Кредитівки для культурних цілей і що цей княжий дар далеко не перший. „Ми мусимо за всяку ціну захистити українство в ЗСА, а зокрема його культуру і для цієї цілі даємо щедрою рукою. Аби тільки інші українські установи ішли нашими слідами, ми б цю культурну амбасаду скоро мали готовою!"

У СВІТІ

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ заявив, що Тайван хоче закупити в ЗСА запасні частини для військових літаків, а також для радарної та навіґаційної систем, вартістю 156 міл. дол. Ці їм потрібні частини Тайван купуватиме в тих самих військовопостачальників, які доставляють такі ж частини американським військовим з'єднанням. Купівля потрібних частин для літаків марки Ф-5 і Ф-104 та вищезгаданих систем не змінить рівноваги військовозбройних сил того реґіону. Хоч ЗСА не мають формальних дипломатичних стосунків з Тайваном, однак, згідно з підписаним договором тайванських відносин, ЗСА забезпечать Тайван потрібною зброєю.

В НЕДІЛЮ, 27-ГО ЧЕРВНЯ, Литва запровадила власну національну грошову одиницю — литас і його соту частку — цент. Виступаючи з цього приводу у програмі республіканської телевізії, президент Альґірдас Бразаускас підкреслив, що „Литва довго йшла до цієї історичної події. Литас, що став національною валютою від жовтня 1922 року і до заміни його совєтським рублем у жовтні 1940 року, був однією з найбільш стабільних валют у світі, ні разу не девальвувався".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year* — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проблема конституції України

Можна мати різну думку: чи півтора року від референдуму 1-го грудня 1991 року, в якому затверджено факт існування держави України, — це довгий чи короткий час для схвалення конституції. Треба погодитися з поглядом голови Верховної Ради Івана Плюща, що годі приймати конституцію державної України без глибокої і всебічної застанови, але й годі надто довго відтягати це, бо відсутність конституції — це найперша причина внутрішнього політичного хаосу і легковажного підходу до України різними західніми країнами, особливо Америкою.

Ясно, що конституція не може обмежуватися до загальників, — конституція не може ані на одну йоту вміщувати красномочні фрази, — це мусить бути основний закон із чітким визначенням характеру держави, з чітким розподілом функцій керівних органів влади, з чітким окресленням одно- чи двопалатного парляменту, активного і пасивного права виборів та способу і терміну голосування. Все воно вимагає совісної праці фахівцями конституційного права. І тому диковинною виглядає пропозиція, щоб конституцію схвалював референдум, бо рядові громадяни не є фахівцями конституційного права і можна пред'явити їм хіба тільки докладно, у всіх подробицях виготовлений текст для меніфестаційного схвалення, без права будь-що кореґувати, змінювати, скреслювати чи доповнювати.

Добре сталося, що надіслано нам із Києва першу конкретну вістку про наради над конституцією України, поміщену у „Свободі" 24-го червня ц. р. Можна мати застереження до термінології, якою користуються наші земляки в Україні, — ще такого не бувало, щоб „Міжнародний Симпозіюм" займався виготовленням конституції. У тій вістці не сказано, хто саме виготовляє проєкт конституції, що його критикував І. Плющ. Довідуємося, що той Симпозіюм створено у травні минулого року і що тепер відбувається його третя сесія. Дивна процедура, але вона не має сутнього значення, — сутнє значення має, що іде праця над конституцією і що таким чином, вірогідно, вона буде схвалена у цьому році. Напевне не буде досконалою, бо нема у світі досконалих законодавчих актів. Американська конституція, схвалена 1789 року, діюча від 1792 року, має вже 27 Додатків. Британська конституція, базована на Великій Хартії Свобід з 1215 року, складається з тієї Хартії плюс величезна маса законів.

Конституції у Франції й Німеччині переходили різні перипетії, бо були монархіями і перетворилися в республіки шляхом революцій, у Німеччині й Італії за нашого часу Адольф Гітлер і Беніто Муссоліні прагнули встановити тамошній лад на 1000 років, — провалилися за кільканадцять літ. Нічого мріяти про ідеальну конституцію. Кожна конституція відповідає даному часові, даним політичним умовинам. Вони змінливі і змінлива конституція. Хаотичні відносини в Україні потребують конституції, яка помогла б завести законодавчий лад, задивлений в ідеал „закон і порядок". Тому мудрою була промова Леоніда Кучми, в якій він говорив про потребу рішучих засобів і твердої руки. Не дай Боже схвалювати конституцію, яка відчинила б двері охльократії, — учений термін на окреслення панування юрби, в новітньому часі — масі політичних партій, заплутаних у взаємному суперництві й поборюванні. Так було у шляхетській Польщі з її „Ліберум вето", правом кожного посла зголошувати свій протест — вето. Однопартійна диктатура — це або правий фашизм, або лівий комунізм. Сучасна політична мудрість наказує шукати ту народоправну владу, той народоправний устрій, який є демократією „середущої дороги".

Всі українці у широкому світі, на рідній землі й у діяспорі, з тугою очікують проголошення в Україні Конституції — демократичної, справедливої, з точним розподілом керівних функцій верховної влади, але з можливістю створити на базі тієї Конституції лад, порядок, мир і добробут.

МІЖ ПРЕЗИДЕНТОМ Польщі Лєхом Валенсою і профспілкою „Солідарність" сталося цілковите розірвання стосунків. „Солідарність" відкинула пропозицію Л. Валенси увійти у передвиборний безпартійний бльок підтримки реформ, заініційований президентом. Незалежна профспілка прийняла рішення взяти самостійну участь у парляментарних виборах 19-го вересня ц.р. У відповідь на цей крок президент Л. Валенса відмовився від участи у роботі V всепольського з'їзду „Солідарности", який у ці дні відбувається в місті Зелена Гура.

Микола Бараболяк

НУКЛЕАРНА ОБОРОНА УКРАЇНИ

Джеймс Гоге, видавець престижевого тримісячника, присвяченого міжнародним стосункам, „Форейн Афферс", запрошений на сходини одного нашого інтелектуального середовища, обіцяв, що у виданні за літо 1993 року появляться аж три есеї, присвячені справам України. Там надруковані: есей професора політології Чикаґського університету Джана Міршаймера „Вагу нуклеарного відстрашення для України — обороняючи" та відповідь на погляди цього автора пера директора Студійного Центру для Міжнародних питань при Гарвардському університеті Стівена Міллера „Справа проти українського нуклеарного відстрашення". Якщо йдеться про третю обіцяну статтю на українські теми, то нею треба хіба вважати коментар російського вченого Сергія Капиці (нащадок славного роду Капиців?) „Наука Чернобиля — культурні причини перетоплення". На жаль, цей коментар навіть не згадує, що Чорнобиль на Україні, хоч звинувачує центральне недолуге правління у Москві за трагедію.

Дискусія „за" і „проти" нуклеаризації України дуже цікава, та, на жаль, має нині радше теоретичну вагу, бо, на мій погляд, це питання перерішене „проти". Не можна теж не згадати, що коли кожний українець очікував на сторінках цього журналу радше якоїсь глибшої концептуальної аналізи питань державотворення України, її економічного та політичного потенціялу як центрально-европейської держави, автори розводяться над чисто периферіяльним питанням оборони України нуклеарною зброєю, коли ця зброя втратила зовсім кредит як оборонний фактор, бо нема мови про те, щоб нині хтось, крім, може, Ізраїля, наважився її вживати. Під час холодної війни американець лякав тим руського і вірив в успіх, але нині ледве чи можна нею лякати.

З уваги на те, що аргументи, наведені авторами для узасаднення їх тез і неактуальні, а тези „за" й не надто для мене переконливі, обмежимось тільки до дуже сконденсованого їх переповідження.

Аргументи за „нуклеаризацію"

Теза: Росія намагатиметься добути Україну назад. Цього вчить історія Росії і її імперіялістичні тенденції. Посідання нуклеарної зброї запевнить Україні мир. Україна цю зброю має; як примусити Україну передати її Росії без війни? Конвенціональна війна між Україною і Росією була б катастрофою для цілого світу; жертви були б неспівмірні. Війна могла б поширитись поза межі України. Німеччина, Китай і ЗСА могли б включитись у цю війну, щоб перешкодити розростові Росії, як імперії. (Повірите у таке? — М. Б.). В обороні України стала б Німеччина у власному інтересі, бо Україна творить буфер між нею і Росією.

Для оборони України не вистарчать їй її конвенціональні збройні сили. Врешті вони більш коштовні чим нуклеарні, а Україна бідніша від Росії. Український націоналізм і факт, що в Україні понад 10 мільйонів росіян, спричинює напруження відносин між тими державами і робить мариво війни дуже реальним, а тому запобігти може тільки нуклеарна зброя по обох сторонах. Аргументи проти нуклеарної України не витримують, на думку Міршаймера, критики: допустити Україну до нуклеарного клюбу — не значить причинитися до проліферації тієї зброї; держави керуються власними мотивами; прецеденту це не створить; ставши нуклеарною державою Україна не була б небезпечною для сусідів, головно Польщі і Німеччини, бо вона для них є заборолом перед Росією. Врешті, коли Україна стане нуклеарною державою, то не з агресивних мотивів вона успадкувала „нукі" від СССР, а не розбудувала їх сама, як Ізраїль чи Бразилія від початку; дійсність втягнула Україну в нуклеарність її оборонної системи. Коротко: війна між Україною і Росією неминуча і тільки „нуклеарність" оборонної системи України може відстрашити від атаки на неї.

Аргументи проти „нуклеаризації"

Стівен Міллер пише: Посідання Україною нуклеарної зброї не причиниться до її безпеки, як теж до вдержання політичної стабільности в Европі. Правда: посідання тої зброї ЗСА і СССР на рівні менш-більш паритету було підставою стабілізації і миру у світі на десятиріччя, але це було у біполярній міжнародній системі, де сили були рівні. Нині міжнародна система багатополярна, а потенціял України не дорівнює тому Росії. Між іншими, з таких причин: для нуклеарної оборонної системи важлива розвідка. Україна насичена російськими шпигунами,

(Закінчення на стор. 6)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Яр. Климовський

Композиції церковної музики

Музика, як знаємо, мистецтво, що має велику силу емоційного впливу, є важливим засобом формування ідейних, моральних й естетичних ідеалів. Змістом музики є втілення в музичних образах ідейно-мистецького задуму композитора, тобто автора музичних творів, а композиція — це будова мистецького твору, в нашому випадку музичного. Композицію вивчається в консерваторії в тісному зв'язку з музичними теоретичними дисциплінами — гармонією, поліфонією, інструментацією, контрапунктом, формами, музичними стилями, аналізом музичного твору. Музикологія — наука, що охоплює три ділянки: історію й теорію музики та музичну етнографію. Музикознавство — це багатопрофільна наука, що вивчає теорію, історію музики, музичну естетику та фолкльор. Музичний твір є вислідом співдії музичних елементів як ритм, мелодія, гармонія, динаміка, артикуляція, забарвлення звуку. У залежності від функції, ділимо музику на світську та релігійну. Однією з визначальних рис є возвеличення й оспівування Бога, Сина Божого, Матері Божої та святих. Мається на увазі духовне виховання людини засобами церковного співу, церковної музики. Церковну музику, яка має величезне значення, в колишньому Совєтському Союзі було названо „обрядовою" (для культових обрядів).

З прийняттям і поширенням християнства розвивався церковний спів (школа співу при Києво-Печерській лаврі). Згодом церковний спів розвинувся в Києво-Могилянській Академії. В тому самому часі в школах православних братств у Львові, Луцьку, Острозі помітно розвинувся церковний спів. У пізніших часах постала ціла плеяда композиторів церковної музики. З них назвемо найвизначніших: Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Артем Ведель.

У нас, як православних, так і католиків, церковний спів має особливе значення.

• • •

Радіємо, що настоятель церкви св. Ахистр. Михаїла о. митрат Зенон Злочовський є церковним композитором. Автор цих рядків рік тому представив його читачам „Свободи". Тоді читачі познайомились у загальних обрисах з його книжкою, в якій у підвалах говорилося про його церковну музику. Тепер з приємністю повідомляю, що о. митр. Зенон Злочовський не вдоволився осягненим у церковній музиці, а постійно доповнює свої твори. Його церковна музика кількісно вже давно перейшла сливе всіх композиторів релігійної музики.

В 1992 році у Філядельфії виступав львівський чоловічий хор „Гомін" під диригентурою Олега Цигилика, якому о. митр. З. Злочовський подарував копії своїх чотирьох концертів церковної музики, спертих на покаянних псалмах. У січні цього року автор згаданих концертів дістав листа від Олега Цигилика, в якому він заявляє, що співає зі своїм хором церковні твори з великим успіхом, що їх подарував йому о. митр. З. Злочовський.

На фестивалі української церковної музики в Кошицях, у якому брало участь сім хорів з різних країн, виконано 50-ий Псалом о. митр. З. Злочовського, який був дуже всім до вподоби.

Найважливішим, а водночас радісним фактом було те, що 50-ий Псалом як точка з усіх точок фестивалю мав найбільший успіх, тому гураганні оплески після цієї точки довго не вгавали.

Нагород для дириґентів, солістів і композиторів не було (хоч повинні були бути), а були нагороди для хорів. Хор, що виконував 50-ий Псалом, заслужено дістав першу нагороду. Нагородою для о. митр. Зенона Злочовського були ґратуляції від знатних особистостей.

Дириґент О. Цигилик зі своїми хористами називають чотири покаянні псалми о. Злочовського найкращими творами у їх репертуарі.

В 1932—1944 роках дириґент Василь Осташевський, що об'їздив зі своїм чоловічим хором Галичину і Холмщину, уважав найкращими творами у своєму репертуарі „Ой зійшла зоря" (обробка Миколи Леонтовича), „Закувала та сива зозуля" Петра Ніщинського, „Гуляли" і „Золоті зорі" Остапа Нижанківського.

Коли тоді два твори одного автора зачислено до найкращих, а тепер чотири твори о. Злочовського, то це признання є тим вартісніше.

Х. В-Ф.

МІНЯЄТЬСЯ СТАВЛЕННЯ ЗСА ДО УКРАЇНИ

В американській військовій газеті „Оборонні відомості" з 17—23 травня появилася цікава стаття їхніх кореспондентів Тереси Гіченс і Джорджа Кеополда про те, що саме ЗСА заініціювали лагіднішу політику супроти України, та подають факти, як до цього дійшло.

Починається стаття з твердження, що ЗСА намагаються поліпшити свої занепадаючі стосунки з Україною після кількамісячних наполегливих нарікань Центральної Европи про політику Заходу стосовно України. Далі пишуть про те, що ситуація між ЗСА та Україною стала більш напруженою після того, як Україна відмовилася віддати ядерну зброю відразу Росії без будь-яких гарантій безпеки та фінансової винагороди. Не бралося тут до уваги те, що Президент України Леонід Кравчук далі твердить, що Україна стане безядерною країною, це він також повторив Стробові Талботтові на зустрічі з ним у Києві 10-го травня. Про це вже 11-го травня звітував Сенатській комісії секретар Державного департаменту Воррен Кристофер та підкреслив, що розмови Талботта в Києві були успішними і взаємовідносини між Україною та ЗСА напевне після них будуть набагато кращими.

Турбуючись зростаючо напруженою ситуацією між Україною та Росією, країни Центральної Европи зраділи зміні політики ЗСА стосовно України. „Це найвищий час" — заявив директор бюра політики безпеки та европейського співробітництва при Міністерстві закордонних справ Мадярщини у Будапешті.

У статті пояснюється цілий ряд фактів про Україну, її співвідношення з Росією та про пресію ЗСА і Росії, щоб Україна передала залишену на її території ядерну зброю. Згадується також і про те, що В. Кристофер уважає важливим, щоб переконати Україну в тому, що ЗСА переговорюють з Україною не в імені Росії, але як країна, що хоче стати приятелем України. Також підкреслюється той факт, що політики і дипломати ЗСА намагаються тепер переконати Україну, що їх зацікавлення нею сягають далі як справа ядерної зброї, бо досі Україна і її сусіди були саме такого переконання.

Всі чотири країни Центральної Европи, відомі, як „Вишеградська група", турбуються, що політична і економічна нестабільність в Україні позначиться неґативно на цілому реґіоні. Польща, Мадярщина, Словаччина і Чехія — це ті країни, уряди та керівники яких вже давно переконують ЗСА і НАТО, щоб краще ставилися до Кравчука та його Уряду і допомагали у формуванні західнього типу демократії в Україні.

Єжи Мілєвскі, директор Бюра державної безпеки Польщі у своєму інтерв'ю 30-го квітня у Варшаві з кореспондентами сказав, що „увага Заходу до України є майже неіснуючою" та відразу підкреслив, що „це дуже велика помилка, бо то так само, якби не звертати уваги в Европі на Францію чи Німеччину". Крім цього керівники вищезгаданих держав уважають Україну буфером безпеки між Росією та їхніми країнами. Тому уважають, що зорієнтована на Захід Україна може послужити ще одним заборолом російського експансіонізму.

Існують на Заході ще такі політичні аналітики, які вважають, що з уваги на економічний хаос і розпад російського мілітаризму сумніваються, що Росія може представляти небезпеку для своїх сусідів.

Незважаючи на таку думку деяких західніх аналітиків, кореспонденти газети „Оборонні відомості" на закінчення своєї статі підкреслюють те, що в інтерв'ю зказав ще 27-го квітня в Будапешті міністер закордонних справ Мадярщини Ґеза Єшенський, що Польща і Мадярщина вважають це найважливішою справою їхньої закордонної та оборонної політики, щоб якнайтісніше співпрацювати з Києвом у будівництві сильного демократичного уряду в Україні.

Микола Щербак

КАЛИНОВІ КЕТЯГИ

II

Після такої щирої розмови і рідна природа виблискує і творить мов жива:

Громи гойдають землю, вмиту зливами,
Аж по коліна — пелюстковий сніг,
Каштани збіглись кіньми білогривими —
І стиха стукотять об мій поріг.
Долоні зимні гріє небо ранками
Над яблуневим полум'ям садів,
І обрій за червоними фіранками
Розсунув день для сонця й голубів.(стор. 73).

Притаманно, що образи зримо линуть із чистої поетової душі і живляться з коріння і соків української землі: „День, як батько, стояв на порозі" (стор. 31); „соняшники в мами на городі — дитинства зорі золоті" (стор. 33); „зійде сонце, як хлібина з печі" (стор. 92): „сніг буває голубим, аж синім у Карпатах на морозі сильнім; сніг буває червоним, аж багряним у битвах за висоти" (стор. 101); кохана дівчина заступила сонце, а „на світі стало ще видніше" (стор. 93).

Веселкову рясноту поетичних барв розливає поет: то надхненно прохопиться малюнком, то схвильовано блисне цілою картиною:

Я такий голубий і така ти сьогодні блакитна,
І це марево ночі блакитне таке й голубе,
Місяць, наче лоша, підкувавши зірками копита,
Довгу шию простяг, щоб губами торкнутись тебе.
(стор. 107).

Усе, що нашіптує серце, В. Романюк схоплює, за його висловом, у „літопис найніжніших почуттів". Коли ж поетова рука торкає національно-суспільні струни, — о, тоді його Муза говорить іншим голосом — голосом гніву! Тоді й Горинь — „річка з прадавньою вродою" — хмурячись, буряно виходить з берегів:

Сумною ти була у сорок першім році,
Як замість солов'я лунав у лозах кріс,
Як земляки пливли в твоїм мутнім потоці...
Ти вийшла з берегів, не умістивши сліз. (стор. 178).

Тоді й поетів „літопис найніжніших почуттів" переходить у тяжкий літопис народного життєвого лиха, в літопис горя, що нагрянуло на українську землю. Тривожні поетові зіниці відбивають трагічну дійсність. В „Розритій могилі" (уривкові з поеми „Тарас") зображується Тарас Шевченко, який із тяжким болем оглядає сучасну Україну:

І болить йому чорний Чорнобиль,
Як душа, Україна болить.
І болить йому степ і діброва,
І затрусні води Дніпра,
І потоптана батьківська мова,
Славна Січ і Чернеча гора.

Він зриває підступну личину
З тих, що заради чиновних забаг
Коб могли, то б усю Україну
Заховали в німий саркофаг. (стор. 15)

Національним і суспільно-громадським болем сповнений цикл віршів „Сільські портрети", поеми „Погром", „Марія", „Коні", „Батьків заповіт" — твори, що відображають повоєнну дійсність. А дійсність грізна й немилосердна: „У багатьох війна забрала батька і голодом постукала в вікно" (стор. 74). Твором „Сівач" В. Романюк веде оповідь про українське село на Волині: „Брати, сини і чоловіки пішли у полум'я війни на штирі роки і... навіки, а сіять треба щовесни" (стор. 76). І сівач, єдиний сівач, який вцілів на селі, сіє самітним вдовам, сіє самітним матерям:

На шиї — латана торбина,
А в ній, можливо, з пуд зерна.
В Одарки, Гапки чи Горпини
В очах світилася весна (стор. 77).

Закінчення буде.

Дарія Рихтицька

Невмирущим борцям

(Уривок)

Український вояк
Судьбу призначення
Багнетом здобував,
Віками боїв
Хоробрість закріпляв —
Рабство й неволю
Пожежами палив,
Шляхом гуманности
Світ перейшов . . .

Розділені кордонами насилля
Стояли ви на всіх фронтах,
Кривавим хижаком війни
Противних барикад
Іде брат на брата
В обійми смерти.

Яснимн крилами свободи
Лопотять орли
На вільних землях Вашінґтона,
Зоріють прозорістю молитви
На гордих стягах
Лицарської чести
Американського ветерана —
Українця!

Ви здобували незнану далечінь
Морськими вітрилами гураканів,
Обсипались присмерхом небезпек
На перехресних дорогах чужини.

Курявою незнаних шляхів
Ви обличчя обмивали,
Мрякою неволі буйні чуби чесали —
Воящькою габою тривоги
Юну постать обгортали,
А Америку — зорю срібнолицю
Повнолунням могутности заквітчали!

ОСТАННЯ ДОРОГА ПАТРІЯРХА МСТИСЛАВА I

Микола Вірний

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ

БЛАГОСЛОВЛЯЮ ВАС НА ДОБРОБУТ, ЩАСЛИВЕ Й РАДІСНЕ ЖИТТЯ В СВОЇЙ НА ВІКИ ВІЛЬНІЙ ДЕРЖАВІ!
НЕХАЙ НІКОЛИ МАТЕРІ НАШІ НЕ ЗНАЮТЬ СЛІЗ!
НЕХАЙ НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОРЯ...
НА ВІКИ ВІЧНІ, НА ВІКИ ВІЧНІ, НА ВІКИ ВІЧНІ...
АМІНЬ!
ВАШ І БОЖИЙ СЛУГА — МСТИСЛАВ ПЕРШИЙ — ПАТРІЯРХ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄЇ УКРАЇНИ...

Такими словами закінчується „Заповіт і моє благословення" Патріярха Мстислава Першого. Присутні почули зміст його на Тризні під кінець похованього обряду, який відбувався в славнозвісному, Великим Виноградарем побудованому, Українському Пантеоні, як його часто сам Святіший любив називати, в Савт Бавнд Бруку, стейту Ню Джерзі.

Повний текст цього історичного документу, напевно, буде повністю опублікований. В цьому документі відображено те, чим жив, за що все життя змагався, про що мріяв і, відчувши, що незабаром Господь Бог покличе Його на Великий Звіт, Патріярх Київський і всієї України заповів дітям, внукам і правнукам, всім нам і майбутнім поколінням продовжувати оте велике будівництво оновлення душ, яке б стало фундаментом нового життя української людини і нації...

Він закликав допомагати Президентові України в будівництві нової української держави, кликав до єдности православних Церков під омофором достойних Владик і нами самими обраного Патріярха. Як практикуючий християнин, кликав до єдности всіх християн.

Особливою увагою наділив майбутнє наше, наших дітей, яким належить і Царство небесне і майбутнє на землі.

...Погода була винятково гарна... Похоронні відправи, які тривали три дні, очолювали Владики Митрополит Константин і Архиєпископ Антоній. Розпочалися вони у понеділок, 21-го червня, коли було перевезено тіло Спочилого до Церкви-Пам'ятника о годині 1-ій по полудні. Церква була відкрита цього дня від 12-ої до півночі.

Другого дня, у вівторок 22-го червня Церква - Пам'ятник Святого Андрія Первозванного була відкрита від 7-ої години ранку до півночі.

У середу, 23-го червня, Церква-Пам'ятник знову була відкрита від 7-ої години ранку до закінчення похоронних відправ.

В цей третій день, о пів десятої ранком, розпочалась Архиєрейська Літургія за участю багатьох Отців Владик. Серед них — кілька Митрополитів різних Церков: Української Католицької Церкви в ЗСА, Білоруської, Канадської Греко-Православної Церкви... Було чимало архиєпископів і єпископів, ієромонахів, монахів, священиків, протодияконів, дияконів. Були представники Уряду України й інших Церков, зокрема Владики Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної) в ЗСА...

Церква-Пам'ятник, на жаль, не могла вмістити всіх людей, які приїхали з різних міст ЗСА і різних країн, щоб вшанувати пам'ять Великого Митрополита, Першого Патріярха Київського і всієї України.

Були представники політичних партій, громадсько-політичних організацій, наукових і культурних установ, Пласту, СУМу, ОДУМу, ветеранів війн, Дивізій Української Національної Армії, Української Повстанської Армії.

Були також гості з України. Були й представники Дипломатичного корпусу України на чолі з послом д-ром Олегом Білорусом.

Очевидно, що впродовж усіх похоронних відправ невідлучно біля гробу була скорботами охоплена Родина...

Після Архиєрейської Літургії було відправлено Панахиду біля Церкви-Пам'ятника.

Слово-Прощання перед похованням під Церквою-Пам'ятником виголосив Високопреосвященніший Митрополит Константин. Надіслав з України вислови глибокого співчуття і Глава Української Греко-Католицької Церкви Кардинал Любачівський. Його офіційну заяву з цього приводу прочитав Митрополит Української Католицької Церкви в ЗСА Високопреосвященніший Владика Сулик.

Обидва Митрополити підкреслили великі заслуги Патріярха Київського і всієї України Мстислава Першого, який був відданий ідеї незалежности як Батьківщини, так і Української Православної Церкви.

Саркофаг, в якому спочиває тіло Великого Виноградаря — Патріярха Київського і всієї України, поставлено в підвальній частині Церкви-Пам'ятника, в музейній залі.

Мимохіть питання: як довго саркофаг цей стоятиме на тому місці?

Припускаємо, що недовго. Все залежатиме від Президента України.

Перший Патріярх Київський одна з величних Постатей нашої новітньої історії. Він вже сказав своє слово і словом передав свою волю. Тепер — слово за Президентом незалежної України.

...Після закінчення Похоронних відправ біля Церкви-Пам'ятника частина людей перейшли до залі Культурного Центру, де майже три години тривала Тризна...

Всі вислови співчуття Родині й Церкві будуть опубліковані в Пропам'ятній Книзі.

24 червня 1993 Р.Б.

Консисторії Української
Автокефальної Православної Церкви
Бавнд Брук, США

Львів, 12-го червня 1993 року
93/1168

З болем серця і з почуттям глибокого смутку сприйняв я звістку про відхід у вічність Святійшого Патріярха Київського і Всієї України Мстислава. Покійний був великим сином Української Церкви і народу, і Всевишній Господь благословив його довголіттям, щоб бути свідком відродження, знищення, вигнання, і відтак відновлення життя України.

В імені всієї Української Греко-Католицької Церкви я складаю її сестрі — Українській Автокефальній Православній Церкві найсердечніші співчуття, злучені з молитовними побажаннями, щоби нащадки покійного Патріярха йшли слідами і працювали для освячення і єдности Української Церкви і народу, щоб сповнилися слова Христові: „І буде одне стадо й один пастир".

Українська Греко-Католицька Церква завжди збереже живою пам'ять Його Святости, зокрема, задля участи в працях Другого Ватиканського Собору, зустрічі з покійним Патріярхом Йосифом Кардиналом Сліпим у Бавнд Бруку 1968-го року і, врешті, Його участи у торжественному перепохованні тлінних останків нашого незабутнього Патріярха-Ісповідника у Львові 27-29 серпня 1992 року. Та найбільше пам'ятатиме Його історія як мужа Церкви, який змагався за єдність Церкви і Українського народу.

Вічна Йому пам'ять!

† Мирослав Іван Кардинал Любачівський
Глава Української Греко-Католицької Церкви

ПОХОРОН ПАТРІЯРХА

С. Бавнд Брук, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Так добре нам відома Церква-пам'ятник св. Андрія Первозванного і статуя св. Ольги перед нею здавалися того пропам'ятного дня, 23-го червня 1993 року, ще більш суворо-сумними як звичайно, а спущений до половини щоглі синьо-жовтий прапор віщував, що тут дні жалоби.

І справді, ще ніколи це місце не було так жалібним, як у ці три дні 21, 22 і 23-го червня, коли тут спочив навіки творець цього Українського Пантеону Патріярх Київський і всієї України Мстислав Перший.

Похоронні відправи розпочались у понеділок після полудня, коли тіло Патріярха привезено до Церкви-пам'ятника св. Андрія із Ґрімсбі, Канада, де закінчилося життя Його Святости у п'ятницю, 11-го червня 1993 року, о годині 7:40 ранку, в домі доньки Тамари Яровенко, де перебув останні місяці Патріярх вже важко хворий. Тут в Церкві-пам'ятнику св. Андрія відслужено Панахиду і першу частину священичого похорону

У вівторок, у вечірніх годинах, урочисто проведено другу частину похоронних обрядів, у яких вже взяли участь достойники Української Православної Церкви під проводом Владик Митрополита УП-Церкви в ЗСА Константина і Архиєпископа Нюйоркського і Вашінґтонського Антонія.

В обох днях участь у відправах взяли члени Родини Спочилого у Бозі Патріярха Мстислава I, а це дочки Тамара Яровенко і Маріямна Суховерська з чоловіками та син Ярослав з дружиною Сонею, як також внуки, правнуки та дальші члени Родини.

Величаві останні похоронні відправи розпочалися у середу, 23-го червня, о год. 9:30 ранку Архиєрейською Літургією св. Іоана Золотоустого, які закінчилися Чином Похорону та похованням у саркофагу в крипті, що міститься в Церкві-пам'ятнику, де розташований також Музей.

Відправи проходили під проводом Митрополита УПЦ Константина і Архиєпископа Антонія, а брали у них участь також гості з України — Єпископи УАПЦ Петро і Роман та Михаїл із УПЦ; Єпископи УАПЦ Паїсій із Південної Америки та Йоан з Европи, Єпископ Всеволод із УПЦ в ЗСА, представники Української Католицької Церкви під проводом Митрополита Стефана Сулика, та Єпископи-Владики: Василь Лостен, Роберт Москаль, Володимир Паска та Ізидор Борецький з Канади. Поруч зі згаданими Владиками, у похоронних відправах взяли участь Митрополит УПЦ Білорусі Ізяслав, Єпископ Микола із Карпато-Руської Православної Церкви, Митрополит Василій із УПЦ в Канаді, Єпископ Александер із Соборноправної Православної Церкви, Архимандрит Ґерманос Ставропулос із Грецької Православної Церкви Північної і Південної Америки, та представники Сербської Православної Церкви і духовенство УАПЦ з України, з Европи, Австралії та Південної Америки. Понад 100 духовників стояло біля труни Патріярха Мстислава I, і поруч Родини та головних представників громадського життя в Церкві-пам'ятнику не стало місця для вірних, так що вони слухали відправ через голосники на площі біля церкви. До похоронних відправ співав хор під орудою Тараса Павловського.

На закінчення відправ відбулося зворушливе Останнє цілування, до якого після духовних провідників, Родини і представників України могли приступити також вірні. Востаннє довелося і мені, авторці цього репортажу, поцілувати ту руку, що стільки разів впро-

(Закінчення на стор. 4)

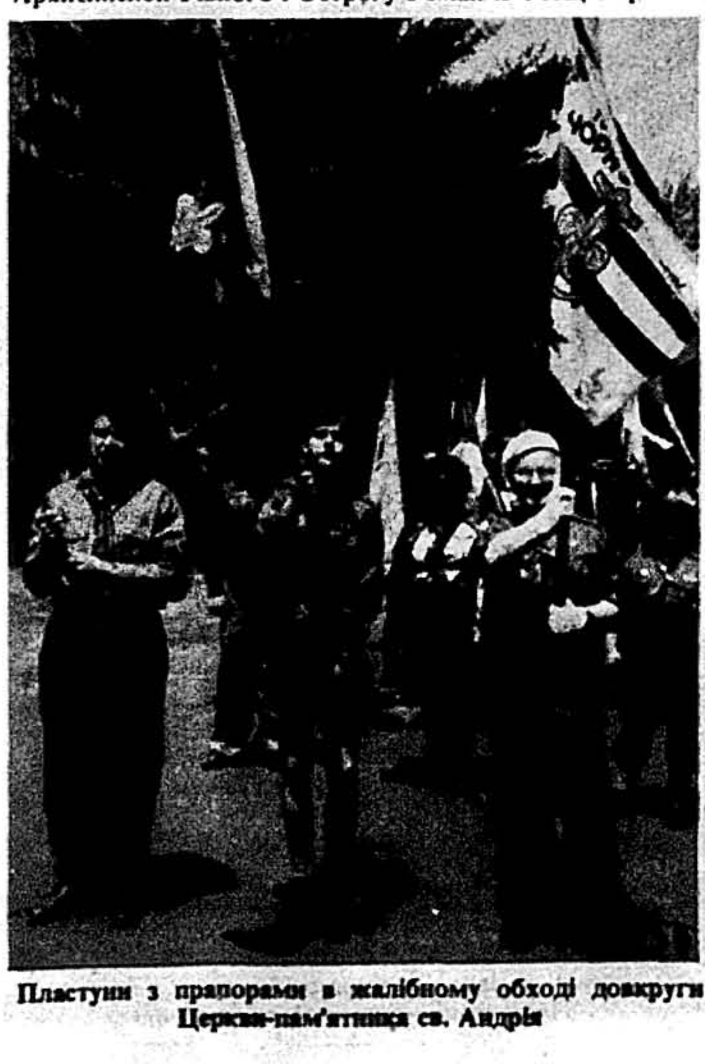
Архиєпископ Рівного і Острогу Роман із УПЦ України

Митрополит УКЦ в ЗСА С. Сулик читає прощання від Кардинала УГКЦ Мирослава Любачівського

Архиєпископ Львова Петро, адміністратор Київського Патріярхату УАПЦ

Пластуни з прапорами в жалібному обході довкруги Церкви-пам'ятника св. Андрія

Торжественні відправи біля труни Патріярха

Архиєпископ Антоній закриває обличчя Патріярха Мстислава I

Похорон Патріярха

(Закінчення зі стор. 3)

довж півсторіччя мене благословила з незмінним теплом...

Коли труну з прахом Патріярха Мстислава І винесено перед Церкву-пам'ятник св. Андрія, ще раз пролунали сумні пісні Панахиди; відтак прощальне слово виголосив Митрополит Константин, а Митрополит УКЦ Стефан Сулик відчитав Посланіє від Мирослава Кардинала Любачівського, яке поміщено в цьому числі щоденника окремо.

Відтак уставився Похоронний похід, що двічі пройшов довкруги Церкви-пам'ятника в сумному мовчазному відданні останньої пошани, яку переривали лише церковні молитви та похоронний спів. У поході йшли представники Сестрицтв і Братств УАПЦ з хоругвами, вишиковані ряди Українських ветеранів Першої Дивізії УНА, УПА та Американських військ, пластуни зі своїми прапорами, члени СУМА, і ОДУМу, а далі за домовиною члени Родини і представники України: амбасадор Олег Білорус з дружиною, генеральний консул Володимир Крижанівський з дружиною, заступник постійного представника України до ООН Володимир Хандогій з дружиною, і делегати на похорон, депутати Верховної Ради України: Сергій Головатий, Олександер Шевченко, Володимир Яворівський, д-р Сергій Білокінь, проф. Роман Громняк, представник Президента на Тернопільщину, і Володимир Кательницький, заступник голови Братства св. Андрія в Україні. Далі до них долучилися представники України в діяспорі: президент Світового Конгресу Вільних Українців Юрій Шимко, колишній Президент УНР в екзилі Микола Плав'юк, голова Української Американської Координаційної Ради і головний предсідник УНС Уляна Дячук, голова Українського Конгресового Комітету Америки адв. Аскольд Лозинський, голова Українського Братського Союзу Іван Олексин та багато інших визначних наших громадян.

Після двократного жалобного походу усі численні присутні затрималися біля входу до крипти, де до двох тисяч учасників промовили: отець-протопресвітер Артемій Селепина від духовників УАПЦ в ЗСА, а інж. Ярослав Личик, член Ради Митрополії, від вірних. Відтак труну внесено до крипти, де попрощали її члени Родини і духовенство та представники України. Грудка рідної української землі впала на Труну, тієї землі, яку так любив і для якої ціле своє довге життя трудився Спочилий Патріярх.

Усіми похоронними обрядами провадив о. прот. Василь Дяків, голова Консисторії УАПЦ в ЗСА.

У пізніх пополудневих годинах біля 800 учасників Похорону зібралися у Домі Української Культури, де відбулася Тризна, що нею провадив о. протопресвітер Тарас Чубенко; на підвищенні засіли члени Родини і представники духовенства не лише УАПЦ, але і УПЦ, УКЦ та інших Церков.

При почесному столі засіли також амбасадор України у Вашінгтоні О. Білорус з дружиною, президент СКВУ Ю. Шимко і М. Плав'юк.

Сумна трапеза була виповнена прощальними словами головних представників духовного світу, в якому усі промовці згадували Патріярха як виїмкового духовного представника і державного мужа. Короткий життєпис Патріярха відчитав д-р Юрій Криволап, секретар Ради Митрополії, а архиєпископ УАПЦ Антоній дякував особливо дітям за безмежну люблячу опіку над Батьком та закликав, щоб сповнився заповіт Покійного та була одна єдина Православна Церква. Від делегації з України промовляли С. Головатий і О. Шевченко, а від Уряду України та Президента амбасадор О. Білорус, підкреслюючи стремління Патріярха до з'єднання Української Православної Церкви та з бажанням, щоб таки рідна земля прийняла Його у своє лоно. Прощальне слово від представництва України в ООН виголосив В. Хандогій.

Глибоко вдумливий довгий заповіт Патріярха Мстислава І перечитав о. прот. Нестор Коваль, в якому Покійний закликав пам'ятати, що все походить від Бога і є для Бога, та приступати до роботи над з'єднанням церков.

У дальшому прощали Патріярха Мстислава І Митрополит УПЦ Василій з Канади, єпископи Тимофій і Макаріон з Тексасу, митрополит Із'яслав з Білорусі та єпископи Роман, Петро, Константин, Антоній, Паїсій і Всеволод. Від УПСестрицтва прощала Патріярха Мстислава І голова Валентина Кузьмич. Останнім промовив до присутніх найстарший із дітей Покійного Ярослав, дякуючи усім за проведення похоронних відправ та за численну участь у всіх трьох днях похорону. До організаторів тризни вплинуло понад 150 прощальних листів від різних організацій, які будуть друковані пізніше. У вечірніх годинах заля Дому Культури як і цвинтар та довкілля залишилися пустими і сумними, вперше глибоко відчуваючи відхід свого Духовного Батька. Але Дух його, напевно, кружляє над тим Українським Пантеоном, який Він створив і дав як найкращий дар українській спільноті в ЗСА без різниці релігії і переконань.

Члени родини прощають Патріярха востаннє у крипті. Грудку землі кидає дочка Тамара, поруч із нею син Ярослав

Пластова молодь з Ню Бранзвік в часі відправ у вівторок, 22-го червня прощає свого Головного Капеляна

Єпископ Михаїл УАПЦ з України цілує востаннє руку Патріярха

Ідуть в жалібному поході довкруги церкви від ліва М. Плав'юк, амбасадор О. Білорус з дружиною, Л. Крижанівська, в другому ряді В. Крижанівський, генеральний консул і В. Хандогій, заступник представника України до ООН

Єпископ УКЦ в ЗСА Владика В. Лостен в часі останнього цілування

Труна з прахом Патріярха перед Церквою-пам'ятником в оточенні духовенства і вірних

Духовенство перед початком похорону біля Церкви-пам'ятника

Учасники похорону ветерани, члени І Дивізії УНА і УПА

Жалібна трапеза — у першому ряді члени родини, у другому духовенство

Іван Самійленко

БОЛЮЧА ВТРАТА

У годину національного смутку тяжко повірити, що нашого духовного Батька, Їх *Святости Патріярха* Київського і Всієї України, Мстислава І, вже немає між нами. Кого ми втратили? Хто він був для нас? Чи зуміємо ми заступити цю тяжку втрату?

Відійшла від нас унікальна людина, яку вилонила українська земля. Відійшов від нас Великий Син українського народу, який віддав усе своє життя служінню Богові і для добра українського народу.

Він не раз підкреслював: „Я полтавський козак з роду духовенства". В цих словах ми бачили основні прикмети характеру св. п. нашого Патріярха, Його уперту, невтомну, подивугідну і творчу діяльність, починаючи від старшини-воїна Армії Української Народної Республіки, і нарешті Його Патріяршої святости.

Міністер Віроісповідань Олександер Лотоцький говорив свого часу, що „В самостійній державі має бути і самостійна Церква", а це означає, що без своєї української держави не може бути і вільної української Церкви. Ось чому Владика Мстислав у своїй промові, присвяченій 10-ій річниці Його єпископства, в 1952 році говорив: „...ніщо, дослівно ніщо не може звільнити мене від обов'язку бути активним учасником у боротьбі українського народу за його волю і державність. Я глибоко переконаний, — *підкреслював він*, — що єпископський сан робить цей обов'язок ще більш обов'язковим, ще більш відповідальним".

І саме ці почуття покликали Його до постійної оборони прав українського народу і Української Православної Церкви. Це почуття покликало Його в 1942-43 роках поспішити на Його улюблену Батьківщину — Україну, де в травні 1942 року висвячують Його в єпископи, а в 1990 Божому році Собор УАП Церкви в стольному Києві покликав Блаженнішого Митрополита Мстислава на становище Патріярха Київського і всієї України.

Вступивши на землю багатостраждальної України, він з хрестом в руках розпочав велику і тяжку одисею по всій Україні. Він неустанно будить український народ пізнати самого себе, пізнати правду і славу своїх предків, правду засипану ворогом попелом пожеж і руїни; кличе до відродження своєї рідної Церкви — УАПЦ.

І ось після непомірної у Його віці вичерпуючої праці і тяжкої недуги, Їх Святість з Божої волі відійшов від нас. Сьогодні перед нами стоїть нуртуюче наші душі і серця питання: Чи зуміє український народ заступить цю велику втрату? Відповідь тут може бути лише одна. Її ми знайдемо в словах Його Святости, виголошених до українського народу в Його Різдвяному Посланні 1993 року. В цих словах він закликав український народ дати обітницю „жити в мирі й любові один до одного, бути мужніми й твердими у вірі, бути безкорисливими і працьовитими, чесними й відповідальними за свої вчинки й обов'язки".

Даймо ж цю обітницю в годину нашої тяжкої втрати. Вона буде найкращою винагородою для Їх Святости — св. п. Патріярхові Мстиславові І-му.

Великий успіх української піяністки в Мюнхені

Запрошення на концерт отримав я від Калини Чічки-Андрієнко особисто. Концерт мав відбутися 30-го квітня в приміщенні школи Фрідель Едер в Мюнхені. Вступ вільний. Управа школи сподівалася, що пожертви будуть щедрі, бо вони мали дати початок вільній Вальдорф-школі в Києві. Такі школи вже існують в Латвії, Росії й Румунії. Вони існують у цілому світі вже від 20-их років цього століття.

Йшов я на цей концерт з мішаним почуттям. Я дивився песимістично на участь німців, беручи до уваги дотеперішні інформації про наставлення німців до українців взагалі і до української музики зокрема. Тут маю перед очима досвід українського хору „Україна", знаного українській громаді в Німеччині, який мав великий успіх в Україні.

Німецьким музичним колам була відома майстерність хору „Україна", який має свій осідок у Штуттгарті. Отже, німці хотіли представити цей хор німецькій громаді, але під умовою, що він буде названий російським хором, бо він тільки як російський хор, не український, буде мати великий успіх у німецьких слухачів. Самозрозуміло, що патріотичний провід українського хору відмовився виступати як російський хор. Переговори між німцями й українцями були перервані.

Тому я був песимістом щодо участи німців у цьому концерті української піяністки з українським репертуаром. Як це сталося, що українська піяністка виконувала виключно композиції українських композиторів? Калина Андрієнко вела переговори з директором школи. Він наполягав, щоб вона грала на фортепіяні твори російських і німецьких композиторів. Музикантка пояснила йому, що німці знають здебільшого німецьких і російських композиторів, а вона заграє їм щось нове, чого німці не знають. Для підкреслення своєї ваги, вона поінформувала директора, що під час останніх трьох років свого перебування в Америці вона була директоркою відділу Українського Музичного Інституту в Ню Йорку. Кінець-кінцем К. Андрієнко вдалося переконати директора німецької школи, і він погодився на те, що вона виконуватиме на фортепіяні лише твори українських композиторів. Вона знала, що німці не знають української фортепіянової музики, але була певна, що ця музика їм сподобається.

Мій песимізм щодо кількости німців у концертовій залі розвіявся, як рання мряка вліті. Прийшли не тільки старші німці й німкені, але також молодь. Прийшли навіть батьки з малими дітьми. Калина Андрієнко виконувала твори таких українських композиторів: Василя Барвінського, В. Довженка, Лева Ревуцького і В. Бриля. Грала теж твори американсько-українського композитора Миколи Фоменка, який народився в Харкові.

Слухачі з увагою прислухалися до чіткої, майстерної гри піяністки. Вона захоплювала вишуканими барвами, щирістю висловлювання, багатством відтинків звучання фортепіяна — від м'якого, ніжного — до глибокого. Бурею оплесків приняли німці фантазію Фоменка, на тему пісні „Верховина", яку піяністка заграла як наддаток.

Але німці не тільки оплесками прийняли українську піяністку. Вони також прихильно поставилися до бажання піяністки, щоб вони складали добровільні пожертви на організацію української Вальдорф-школи в Києві: ці датки становили 1.000 німецьких марок.

Представляючи українську музику в Німеччині, українська піяністка засвідчила, що німці можуть прихильно сприймати українську музику. Після концерту потвердила це також німецька молодь, з якою я розмовляв на цю тему. Це ствердження повинні брати до уваги організатори концертів українських солістів до Німеччини. Вони повинні позбутися почуття меншвартости щодо українських композиторів і включати менше російських композиторів, наприклад Прокоф'єва, а брати до виконання твори передусім українських композиторів.

Володимир Максимович

Відбулася конференція УВАН

Вінніпеґ, Канада. — На цьогорічній зустрічі вчених товариств Канади в Оттаві помітно вирисовувалися сесії організовані Українською Вільною Академією Наук. Змістовні й глибокі доповіді українських професорів привернули належну увагу багатьох учасників цих престижевих зборів і заманіфестували високу продуктивність наукового членства згаданої установи.

Конференцію приготовив заступник президента УВАН (Канада), політолог Манітобського університету д-р Юрій Книш з допомогою колишнього президента УВАН, визначного історика о. д-ра Олександра Барана і директора Центру Українсько - Канадських Студій при Колегії св. Андрея Манітобського університету, відомого мовознавця д-р Наталії Апонюк.

Конференція відбулася у кемпусі Карлтонського університету в п'ятницю, 4-го червня ц.р. На чотирьох сесіях (дві україномовні й дві англомовні) вислухано й продискутовано вісім доповідей.

Д-р Ю. Книш після нової аналізи дотичних місць перлини нашої стародавньої історіографії „Повісті минулих літ" відкинув, як науково безпідставні, сучасні румунські територіяльні претенсії відносно України. Д-р Б. Корчмарик піддав суворій критиці постійне наслідування деяких перестарілих схем Михайла Грушевського у шкільних підручниках історії України.

Отець д-р О. Баран розповів про невідомі аспекти організаційного життя Української Католицької Церкви в Канаді в 1930-их і 1940-их роках.

Д-р Р. Сербин подав ряд нових фактів щодо певнішого наукового зрозуміння головної трагедії України в 1921—1923 рр., цитуючи уривки зі своєї монументальної студії над цією темою, яка невдовзі друкуватиметься в Києві. Н. Вест, управителька Слов'янської Колекції головної бібліотеки Манітобського університету, детально інформувала про цікаві нові дані в технології передавання знань про наукові джерела комп'ютерними засобами. Д-р Б. Климаш говорив про кризу в канадсько-українських тематичних студіях, що її спровокувала не зовсім оправдана перевага антиплюралістичної методології.

Д-р Н. Антонюк пояснила психо-педагогічну ролю імен українського походження в ранній українсько-канадській літературі, спираючи свої вдумливі висновки на творчості Новака, Майданика й Петрівського.

Д-р Павло Томас представив надзвичайно оригінальну концепцію щодо викладання географії України в неукраїнських школах, з обширно виведеною документацією.

У жвавих і плідних дискусіях над індивідуальними презентаціями взяв також активну участь один з основоположників канадської УВАН, її колишній довголітній президент проф. Ярослав Рудницький. Виголошені доповіді будуть надруковані у збірнику, присвяченому століттю поселення українців в Канаді, який незадовго появиться як чергова публікація канадської УВАН та в інших плянованих виданнях цієї інституції. В рамках конференції віднотовано появу найновішого видання УВАН, студії св. п. проф. Леоніда Білецького „'Руська Правда' й історія її тексту", що повинна незабаром стати предметом широкого зацікавлення наукових кіл і не лише українських.

Появився другий випуск журналу „Українська діяспора"

Чикаго (ЕУ-Д). — У березні ц. р. появилося побільшене друге число журналу „Українська діяспора" за 1992 р., що його спільно видають Інститут Соціології Академії Наук України та редакція Енциклопедії Української Діяспори при НТШ в Америці. Редакторами журналу є проф. Володимир Євтух (Україна) та проф. Василь Маркусь (Америка).

Основними статтями другого випуску є есеї „Етнополітичний ренесанс в Україні та українська діяспора: проблеми взаємодії" (В. Євтух) та „Східня діяспора: усвідомлення нової ролі" (О. Руденко-Десняк). Перший есей має теоретично-аналітичне спрямування. У повідомленнях і статтях домінує тематика східньої діяспори та Канади. Читач може прочитати цікавий огляд та спостереження про українців на Сірому Клині (Б. Козаренко), про українців балтійських країн (І. Винниченко), про українізацію в Казахстані (С. Кліменко) і статтю „Іван Світ та історія українського життя на Далекому Сході та Сибіру" (О. Макар). Ю. Ярмиш на підставі давніших публікацій обговорює пам'ятники української мови на російській Півночі. „Канадська тематика" (як реакція на недавнє 100-ліття українського поселення) представлена статтями про можливості соціяльної мобільности українців у Канаді (С. Макар) та про українські етнічні організації провінції Саскачеван (З. Погороцький). Остання стаття цінна тим, що до неї додається на 8 сторінках докладна довідка-список різних (релігійних, громадських, культурних) організацій за *місцевостями провінції* з поданням року їх заснування. Збагачують українську „канадіяну" рецензія Н. Биховець на працю Ю. Жлуктенко „Українська мова на лінгвістичній карті Канади" та профіль виняткової людини, „канадського квебекця — українського місіонера і дипломата" о. Йосафата Жана. Автором цієї біографії є Б. Казимира.

Поміщено в цьому випуску й про інші українські діяспорні громади. Т. Клинченко написала дуже цікаву статтю до проблеми української етнічности в Угорщині. І. Білас помістив добре удокументовану розвідку про депортацію з українських земель, що припали в 1944—45 рр. до Польщі. В огляді наукового життя В. Трощинський пише про Український Соціологічний Інститут у Празі (1924—32), а В. Євтух повідомляє про наукову конференцію Історично-Філософічної Секції НТШ в Ню Йорку в квітні 1992 р. Доповнює випуск критична рецензія на дві найновіші публікації в Україні про українську західню діяспору (В. Маркусь). Другий випуск журналу закінчується цікавим анотованим списком публікацій видавництва „Інтел", яке і видає журнал. Так само довідуємося про зміст наступних випусків „Української діяспори". Ціна другого випуску — 6 дол.

Журнал можна замовляти на Заході: Encycloperia of Ukrainian Diaspora, 2247 W. Chicago Ave., Chicago, Ill 60622-4828, USA.

ЗМІНЯЮЧИ 10-ЛІТНЮ ПОЛІТИКУ, уряд президента Билла Клінтона ще цього тижня видасть нові правила, які облегшать особам, зараженим вірусом АІДС, отримувати державні пільги непрацездатности. Усе це частинно можна завдячувати кільком нюйоркчанам, які справу подали до суду, заявляючи, що їм незаконно відмовили державну допомогу, хоча їхня непрацездатність була спричинена вірусом АІДС.

ВПРОДОВЖ ОСТАННІХ 10 років кількість особистих банкрутств збільшувалася з року в рік. Однак, базуючись на найновіших статистичних даних, знавці банкрутських справ стверджують, що протягом останніх місяців реєстрація особистих банкрутських справ дуже обнизилася, що вказує на значну зміну, котру ніхто не може пояснити. Скептики твердять, що це є вислідом більш економічної господарки покупців, дехто уважає це предтечею нової ери пожвавленої торгівлі. Все ж таки всі, які зацікавлені в цьому новому невиясненому явищі, були б куди більш вдоволені, якщо б могли це пояснити.

ФЕДЕРАЛЬНІ ПРАВООХОРОННІ власті в Ню Йорку прийшли до заключення, що шейх Омар Абдель Рагман, єгипетський радикальний клерикал, який проживає в Джерзі Ситі, був свідомий подробиць про заплановані бомбардування в Ню Йорку. З цього приводу було дость доказів, щоб його заарештувати, однак, на це не дозволив в останній хвилині генеральний прокуратор ЗСА Джанет Ріно на базі леґальних і тактичних законів. Крім цього уряд президента Билла Клінтона вважає, що, перебуваючи на волі, Абдель Рагман буде більш корисним, бо послужить важливою щілиною, крізь котру ЗСА матимуть змогу слідкувати за каламутним і запальним світом ісламського екстремізму.

КООПЕРАТОРИ З УКРАЇНИ НА З'ЇЗДІ ЦУКА

Практиканти-кооператори з України на з'їзді ЦУКА — у першому ряді (зліва): С. Аржевітін, А. Оленчик, І. Дрогоморецька, Д. Мейджерс, П. Маковецький і д-р В. Кібальний; у другому ряді (зліва): д-р Б. Кекіш, Т. Денисенко, Л. Футала, О. Заверуха, Б. Ватраль, І. Ляшок і П. Микуляк.

(Світлив В. Пилишенко)

У днях 21—23-го травня в Сиракюзах, Н.Й., відбулися Загальні збори Централі Українських Кооператив Америки. Вперше в історії ЦУКА в зборах брали участь п'ять практикантів-кооператорів з України: Ірина Дрогоморецька з Києва (Йонкерс), д-р Валерій Кібальний з Кривого Рогу (Нюарк), Петро Маковецький із Стрия (Пассейк), Андрій Оленчик з Тернополя (Рочестер), Станіслав Аржевітін з Києва (Ню Йорк). У зв'язку з їсньою участю в цих зборах, сюди приїхав представник бюра Світової централі кредитівок Дейл Майджерс. Світову Раду Українських Кооператив репрезентував Лев Футала, а делеґацію Кооперативної Ради Канади — її президент Петро Микуляк і Ольга Заверуха. Присутніх було 75 делеґатів.

25 українських кредитівок Америки об'єднує 63,530 членів із загальним капіталом 887,719,900 дол. та виказує кожного року зріст в членстві (3,6% в 1992 р.) і в капіталі (8,7% в 1992 р.).

Мирон Баб'юк, голова Ради директорів, та Дмитро Григорчук, президент ЦУКА звітували про діяльність централі. 1992 рік був надзвичайно активним. Вислано місію в Україну, відбуто дуже успішний і корисний перший з'їзд керівників менажерів кредитівок Америки та проведено ряд консультацій в окремих кредитівках, які потребували порад.

В справах відродження кооперативного руху в Україні Богдан Ватраль (Чикаґо), голова Комітету відродження, д-р Богдан Кекіш (Ню Йорк) і Ігор Ляшок (Нюарк) внесли до американського уряду прохання на проєкт-ґрент на понад 3 міл. дол. Тимчасом п'ять практикантів з України перебувають в Америці на кошти Уряду і є дуже правдоподібно, що невдовзі буде отримано ще 300,000 дол. на вишкіл кооператорів в Україні. Всі ці старання координує Світова Рада Українських Кооператив в близькій співпраці з Кооперативною Радою Канади, яка недавно отримала майже півтора мільйона дол. від уряду Канади на розвиток кредитівок в Україні. Світова рада кредитівок сприяє цим проєктам.

Головну доповідь на тему „Персональність українського кооператора" виголосив Владика УАПЦ, Єпископ Паїсій, довголітній активіст кооперативного руху.

В суботу вечором відбувся бенкет з нагоди 25-річного ювілею Кредитової Спілки „Самопоміч" в Сиракюзах. З цього приводу було видано „Ювілейний Збірник", а американська місцева газета „Пост-Стандарт" написала провідну статтю в економічній секції газети про з'їзд ЦУКА та про срібний ювілей кредитівки. Господарем з'їзду і ювілею був Мирон Сидорович, голова дирекції кредитівки.

В. Пилишенко

Ділимося сумною вісткою з родиною і знайомими, що в четвер, 24-го червня 1993 р., несподівано відійшов у вічність

мій незабутній МУЖ

сл. п.

Іван Ярослав Савка

ПАРАСТАС відбувся в неділю, 27-го червня в похоронному заведенні Насевичів у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 28-го червня в українській католицькій церкві св. Царя Христа, а опісля тлінні останки спочили на цвинтарі св. Марії у Факс Чейс, Па.

У глибокому смутку:

дружина — ЄВА
та ближча і дальша родина в ЗСА і Україні

З глибоким жалем ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що в неділю, 20-го червня 1993 р. з Волі Всевишнього заснула вічним сном

найрідніша

МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ

бл. п.

РАЇСА КОЗЛОВСЬКА
з родини ПОТОЦЬКИХ

ПОХОРОН відбувся 24-го червня в церкві св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж., а опісля на цвинтар св. Андрія.

У глибокому смутку:

син — СТЕФАН
доньки —
РАЇСА ХЕЙПИК і муж ІЛАРІОН
НАДІЯ БОФРАН і муж ПЄР
внуки — ДІЯНА, НІЛА, ОЛЕКСАНДЕР, НІНА, ФРАНЦ ПЄР, мол., РАЇСА
правнуки — БОННІ, ГЕДТЕР, НАДІЯ, ОЛЬГА, ПЕТРУСЬ

Ділимося сумною вісткою з родиною, друзями та знайомими, що у вівторок, 29-го червня 1993 р. відійшов у вічність після важкої недуги на 69-му році трудолюбивого життя

наш незабутній МУЖ, БАТЬКО і ДІДУНЬО

бл. п.

Сергій Якович Гаврюшенко

ур. 29-го серпня 1923 р. в Білім Колодязі на Харківщині в Україні

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю, 2-го липня 1993 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Питвин і Литвин при 1600 Stuyvesant Avenue, Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — в суботу, 3-го липня 1993 р. о год. 9:30 ранку з похоронного заведення до української православної церкви св. Тройці в Ірвінґтоні, Н. Дж. при 836 Lyons Avenue, Ірвінґтон, Н. Дж., після всіх урочистотей в церкві тіло покійного буде перевезене на вічний спочинок до Пантеону на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Безмежним горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
син — ПЕТРО з дружиною ЖІНІ і внуками КЕВЕН і БРАЄН
дочка — АННА з мужем МАРКОМ ТЕРПСТРА та внуками ЕРІКОМ і ХРИСТИНОЮ
і родина в Україні

В ПОНЕДІЛОК, 28-ГО ЧЕРВНЯ, провідник курдів у Туреччині Абдулла Окалан заявив, що коли уряд не визнає права його народу на автономію, то це літо стане „найбільш кривавим сезоном Туреччини". Подібно до того, що його погрози відразу починають здійснюватися, бо протягом останнього тижня курдські бойовики дали про себе знати збройним нападом на пасажирський поїзд, а також вибухами бомб в багатьох турецьких містах. Новий прем'єр Туреччини Тансу Чіллер запевнила, що її уряд поведе рішучу боротьбу з тероризмом і закликала світову спільноту об'єднати зусилля в цій ділянці.

ЗАКЛИК

Шановна українська громадо!

Як відомо із світової преси, нові докази категорично свідчать про велику несправедливість американського департаменту юстиції (ОСІ) у фальшивому оскарженні Івана Дем'янюка. Вже у 1978 р. ОСІ мав конкретні дані, що І. Дем'янюк не був катом в Треблінці, але все таки започаткував і вперто продовжував судовий процес проти нього.

Минулого літа федеральний апеляційний суд 6-ої округи у Синсиннаті, Огайо, із своєї власної ініціятиви наново відкрив справу видачі І. Дем'янюка до Ізраїля. Такий крок без прецеденту в історії американського права. У своєму розпорядженні федеральний суд зазначив, що зробив це рішення, бо „зайшли серйозні питання щодо поведінки американських прокураторів". Цей суд має право уневажнити видачу Дем'янюка і тоді Ізраїль, згідно з умовами договору з ЗСА, буде змушений відіслати підсудного до Америки.

Справа Дем'янюка вже тягнеться 15 років, емоційно і фінансово вичерпуючи його родину, котра наполегливо працює в його обороні. Українська діяспора жертвенно підтримувала цю працю. На жаль, знайшлись особи, котрі, без жадної фахової підстави критикували професійну оборону і своїми наклепами довели до повного краху фонду оборони.

Нарешті прийшла велика нагода закінчити цю несправедливість проти І. Дем'янюка. Було б ще більш несправедливим, якщо в моменті коли цілий світ, включно із Ню Йорк Таймсом, закликає до оновленого повного розгляду цієї справи, родина Дем'янюків не мала фондів щоб нарешті захистити свого батька. Їм треба негайної щедрої фінансової допомоги. Просимо висилати ваші датки безпосередньо на нижче подану адресу — це є єдиний фонд допомоги оборони Дем'янюка: John Demjanjuk Defense Fund, P.O. Box 92819, Cleveland, Ohio 44192.

Едвард Нишник, голова, Фонд Оборони Дем'янюка

Адв. Андрій Филипович
Адв. Михайло Варис, мол.
співголови Комітету оборони при Українсько-Американському Товаристві Адвокатів

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Відбулися 35-ті відбиванкові першості УСЦАК

У суботу, 22-го травня, УАСТ „Леви" Чикаго було господарем 35-их річних відбиванкових першостей УСЦАК. Останній раз УАСТ „Леви" було господарем цих першостей в 1980 році і тоді в них взяло участь 23 дружини — чоловічих, жіночих, юньйорів і сеньйорів. У цьогорічному турнірі учасниками були шість дружин чоловіків та дві жіночі.

Змагання турніру пройшли у спортовій залі „Рек-Плекс" в Мавнт Проспект, поблизу Чикаго і тривали від год. 8-ої ранку до 7-ої вечора. Підготовою та проведенням турніру зайнявся діловий комітет у такому складі: д-р Ю. Куріца — голова, Г. Терлецький, А. Джулинський і Д. Дикий — члени. У п'ятницю увечорі перед турніром відбувся товариський вечір для учасників у домівці УАСТ „Леви".

Учасники турніру: жіноча група — УСВТ „Чорноморська Січ" Нюарк і УАСТ „Леви" Чикаго. Група чоловіків: „Тризуб" Філядельфія, УСВТ „Чорноморська Січ" Нюарк, „Крилаті" Вінніпег, УАСТ „Львів" Клівленд, „Ракети" Міннеаполіс і УАСТ „Леви" Чикаго. Тому що в жіночій групі було тільки дві дружини, вони відбули відразу фінальну зустріч. Перемогла сильніша дружина УСВТ „Чорноморська Січ" дружину господарів вислідом 15:6, 15:7 і 15:8. Склад першунок: А. Томко (капітан), З. Завадівська, Ш. Кравець, Х. Стасюк, М. Кравець, Х. Кош і Т. Кравець. Склад „Левів": М. Дяченко, Н. Дахнівська, Т. Ампульська, Н. Терлецька, Н. Василів, Т. Ровд, Б. Білинська-Коцко, Т. Ампульська.

Змагання у групі чоловіків пройшли круговою системою по два сети і після їх закінчення — півфінальні і остаточно фінальні. Згідно з вислідами кінцевий показник табелі ігор турніру мав такий вигляд:

1. „Тризуб" — Філядельфія — 10:0
2. „Леви" — Чикаго...... 6:4
3. „Ч. Січ" — Нюарк.... 5:5
4. „Крилаті" — Вінніпег . — 5:5
5. „Ракети" — Міннеаполіс — 4:6
6. „Львів" — Клівленд 0:10

У півфінальних зустрічах „Тризуб" переліг „Ч. Січ" 2:0, „Крилаті" — „Левів" 2:1. У фіналі „Тризуб" переміг „Крилатих" 2:1, а в односетовій грі за третє місце „Леви" перемогли „Ч. Січ" 15:6.

Склад „Тризуба" — першуна турніру: П. Гунчак (капітан), Г. Шевченко, І. Акіншин, Б. Ковар, Б. Завадович, А. Богатюк, Н. Паславський. Склад „Крилатих": Ж. Шулакевич, Б. Ільків, Р. Ратушняк, Т. Дмитрук, М. Гнатюк, М. Шулакевич, Х. Піклик.

Першунство турніру здобула сильна дружина „Тризуб" з Філядельфії. Не дивниця, в її складі, підібраному на цей турнір, виступили два чолових змагуни, які недавно приїхали з України — Г. Шевченко і І. Акіншин. Обидва грали в юнацьких збірних України. Тепер студіюють в університеті Ратґерс в Нюарку, де й грають в університетській (а також у польській „Поль-Ам".) дружинах. Акіншин був вибраний „Ол-Амерікен". „Крилаті" Вінніпеґ, згідно з твердженням Б. Ількова, мали у своєму складі теж кількох репрезентантів Канади. Отже не дивно, що обидві ці дружини здобули чолові місця в турнірі.

Після турніру увечорі в залі церкви св. Йосифа в Чикаго відбулося прийняття для учасниць й учасників турніру. Від проводу УАСТ „Леви" привітав присутніх Роман Припхан. Хоч Чикаго, що є розташоване на середньому заході, не є догідним місцем на турніри, то все ж таки дружини, не зважаючи на далеку віддаль і кошти, прибули на ці першенства УСЦАК. До них всіх ставимось з великим респектом і вдячністю. На особливу вдячність заслуговує дружина „Крилаті" з далекого Вінніпеґу, яка на цей турнір їхала два дні. Погратулював переможцям і при тому заявив, що й іншим командам належиться велике признання, бо вже сама участь в турнірі є їхнім великим досягненням. На закінчення побажав присутнім веселої забави та щасливо повернути додому. Після цього відбулася церемонія вручення нагород, яку провів голова ділового комітету д-р Ю. Куріца. Клюбові чаші одержали: УСВТ „Чорноморська Січ" за перше місце і УАСТ „Леви" за друге в групі жіночій. У групі чоловіків — „Тризуб" за перше місце, „Крилаті" за друге і „Леви" за третє. Крім того всі змагунки й змагуни чемпіонів одержали особисті трофеї. Найкращими змагунками турніру вибрано: З. Завадівську („Ч. Січ") і Н. Василів („Леви"), найкращим змагуном Ю. Ткачука („Леви"). Всі вони отримали пропам'ятні медалі. До репрезентаційної жіночої дружини УСЦАК вибрані: З. Завадівська, А. Томко, Х. Кош і Х. Стасюк (усі „Ч. Січ"), Н. Василів, Т. Ровд і Т. Коломиєць-Ампульська („Леви"). До збірної УСЦАК чоловіків вибрані: Г. Шевченко, І. Акіншин („Тризуб"), Р. Ратушняк і Т. Дмитрук („Крилаті"), М. Завадівський („Ч. Січ"), Ю. Ткачук, О. Олексюк („Леви"). Всі вони також отримали медалі.

Після цього присутні приємно провели час в дружніх розмовах та забавлялися при звуках оркестри „Причина". Підсумовуючи, звітовий турнір УСЦАК пройшов справно і в товариській атмосфері. Шкода тільки, що не було на турнірі дружин з Торонто, Дітройту й інших міст. Вони ж не віддалені від Чикаго далі, ніж „Крилаті" з Вінніпеґу, чи обидві дружини УСВТ „Ч. Січ" з Нюарку. Справне проведення та підготову завдячуємо комітетові і в першу чергу його голові д-рові Ю. Куріці, який присвятив багато часу і труду, щоб цей турнір УСЦАК випав якнайкраще. І за це УАСТ „Леви" складає йому щиру подяку та признання. Щиру подяку складає Управа УАСТ „Леви" українським банкам: кредитівці „Самопоміч" та банкові „Певність", які своїми щедрими пожертвами причинилися до успішного проведення цього турніру.

мгр Роман Б. Припхан

У ПОНЕДІЛОК, 28-ГО ЧЕРВНЯ, Верховний Суд ЗСА голосами 5 до 4 вирішив, що встановляти законодавчі райони для того, щоб збільшити репрезентацію негритянських делегатів, може порушувати конституційні права білих виборців. Це рішення може поставити під сумнів легальність змін виборчих районів у Північній Кароляйні, які дали їм перших негритянських представників до Конгресу та інших виборчих районів, що їх позмінювано на дивні форми тільки тому, щоб забезпечити вибір меншинних представників.

ПОБОЮЮЧИСЬ, ЩО НАПАД ЗСА на Багдад і ув'язнення восьми ісповідників Ісляму в Ню Йорку, запідозрілих у змові збомблення окремих державних і міжнародних будівель може привести до пімсти проти американських громадян, тому уряд президента Билла Клінтона попередив про це всіх своїх за кордоном подорожуючих громадян. Речник департаменту Майкел МекКеррі, заявив, що це попередження є тільки пересторогою.

ДЕЛЕҐАЦІЯ З КОЛИШНІХ військових старшин і експертів Департаменту оборони збираються ще в цьому тижні відвідати Кубу, щоб знайти можливості зменшити напруження між обидвома країнами. Хоча ця делеґація не є офіційною, але має можливість знайти дорогу порозуміння між американськими військовиками та Міністерством оборони Куби, яке очолює брат президента Фіделя Кастро, який і запросив американців на ці відвідини. Після розпаду СССР та припинення економічної допомоги Куба залишилася в дуже скрутному становищі, тому мабуть і спроби порозумінь зі своїм найближчим сусідом ЗСА відбуваються таким не дипломатично-політичним шляхом.

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці запляновано такі турніри:

3-4-го липня — УСЦАК-Схід
31-го липня і 1-2-го серпня — Подвійні ігри
4-6-го вересня — Крайові чемпіонати УСЦАК
9-10-го жовтня — КЛК

Нуклеарна...

(Закінчення зі стор. 2)

а своїх в Росії не має. Нуклеарна зброя в Україні під повною фізичною контролею російських частин. Україна не має досить фахівців нуклеарного діла, а виростити їх нелегко і вимагає часу. Існує поважна небезпека саботажу. Росія краще поінформована про розміщення ракет і їх функціональність від українського командування. В Україні нема покищо стійкого уряду, який мав би повну контролю ситуації, і є вороги унутрі правління. Існують поважні небезпеки нуклеарного вибуху при перенаправлюванні ракет із ЗСА на Росію. Чекала б Росія на таке, не знищивши ці ракети попереду, як це вчинив Ізраїль із іракським нуклеарним потенціялом? Зареагував би Захід на те? Та головне: нуклеарна зброя відстрашує, коли існує паритет сил.

Змогла б Україна добитись такої рівності сил, яка існувала між ЗСА і СССР? Врешті кошти самого втримання нуклеарних сил несповмірні з економічним потенціялом України. Наприклад, Франція і Великобританія видають на те річно до 5 більйонів долярів. Коли б Україна не ратифікувала Старт-1 і лісбонського домовлення, та заперечивши попередні міжнародні зобов'язання хотіла затримати нуклеарну зброю, це наставило б проти неї опінію світу, яка лякається можливого започаткування нуклеарної розгривки на терені колишнього СССР. Цим наразила б собі Україна очевидно ЗСА, а це невказане для неї. Політична ізоляція України в нинішніх умовах була б для неї трагедією.

Як я згадав, „Форейн Афферс", висуваючи питання України, обмежились до проблеми, якою вітально зацікавлена передусім Америка, щоб для власної безпеки видістати нуклеарну зброю з „непевних" рук України, а переказати у певніші — Москви. Все ж для нас поява цієї дискусії на сторінках цього престижевого журналу цінна і вартісна, бо Україну трактується в ній як повновартісну державну одиницю, яка, хоч покищо на дуже непевних ногах, має всі умови розвитку і незалежного буття без опіки Кремля.